

Največji slovenski dnevnik
v Zedinjenih državah
Velja za vse leto ... \$3.50
Za pol leta \$2.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian daily
in the United States
Issued every day except Sundays
and Legal Holidays.
50,000 Readers

Telephone: CORTLANDT 4687.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

Telephone: 2876 CORTLANDT.

NO. 243. — ŠTEV. 243.

NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 16, 1918. — SREDA, 16. OKTOBRA, 1918.

VOLUME XXVI. — LETNIK XXVI.

Iz Washingtona

WASHINGTONU SE JE IZVEDELO, DA JE BIL HINDENBURG
NI, KI JE NASVETOVAL TAKOJSNI SKLEP PREMIJRA.
SPOZNAL JE NAMREČ, DA JE PORAZ NEIZOGIBEN.

Washington, D. C., 15. oktobra. — Mednarodne politične razmere v Nemčiji ter tudi v Avstro-Ogrski ter vojaški položaj na zadnji fronti: — vse to bo določilo naravo in čas nemškega odgovora na večerajšnje sporočilo predsednika Wilsona, s katerim se je definitivno zaprla vrata k mirovnim pogajanjem z nemško avtokracijo. Predsednikova poslanica je nabrž že dospela v Berlin, potem sicer tega zunanjega urada.

Poročila, ki so dospela danes v Washington, potem uradnih izjav iz nevturalnih dežel, kažejo obstoj skoro kaotičnih razmer v deželah centralnih sil ter se tudi izjavlja, da je bil maršal Hindenburg, ki je bil odgovoren za to, da je nemška vlada sprejela predložene mirovne pogoje ter skuša doseči neposredno premirje.

Poročilo se je, da je Hindenburg na zadnjem sestanku vojaških odločiteljev ter načelnikov strank v nemškem državnem zboru pomudno izjavil, da mora imeti Nemčija mir takoj in da ga mora dobiti z najboljšimi pogoji, ki so sedaj sploh mogoči. Rekel je, da ni najoarmade več potrebne municije ter materiala, da bi nadaljevala s bojem in da manjka tudi vseh drugih pripomočkov, v kolikor se poučen o tem on sam.

V luči tega položaja je izjavil Hindenburg, da je prišel čas, ko se treba najprej naproti za premirje in nato za mir.

Rekel je, da je to mogoče storiti s tem, da se da koncesije socialistom in pacifistom v Nemčiji. Poroča se, da je temu zelo močno nasprotoval priče Maksimilijan, novi državni kancelar, ki se boji reke od strani junkerskega elementa, a kajzer je odobril načrte Hindenburga in sledila je nato mirovna ponudba.

Ničesar se ni namignilo glede odgovorov, katere bo dal predsednik Wilson na avstrijsko in turško mirovno ponudbo. Rekel se je, da ni nobenega poudarka za ogorčenje, ki je nastalo v Avstriji, sprito domnevanja, da bo predsednik Wilson odklonil ponudbe Avstrije na podlagi domneve, da ima opravka z avtokratično vlado. Rekel se je, da bi ponudba Buriana lahko prišla v razpravo pri končnih pogajanjih, da pa ne more priti v poštev z ozirom na premirje, katero skuša dobiti Avstrija.

Isto velja glede poziva Turčije. Dočim se tega ni uradno izjavilo, se vendar domneva, da je glavni vzrok zavlačanje odgovora na obe prošnji ta, da hoče dobiti predsednik naziranje mas v obeh deželah, kar pa vzame precej časa vsprito ostre cenzure, ki je uveljavljena v obeh deželah.

Glavna pozornost pa se obrača med tem časom na vojaški položaj, ki se obrača vedno bolj v prid zaveznikom, s čemer se pripravja konečno vojaško zmago na bojnem polju.

Sporočilo se je, da ne more Nemčija v defenzivi ustrajati več kot tri mesece. To ugotovilo je prišlo iz zanesljivega nevturalnega vira, katerega se smatra poloficijelnim. Na podlagi tega sporočila se domneva, da se pripravja v Nemčiji velika revolucija, ker je večina prebivalstva odločena dobiti mir za vsako ceno.

"Car Iztoka"

AMERIKANCI V VLADIVOSTOKU. — AMERIŠKI VOJAKI
STRAŽILO VELIKANSKE ZALOGE. — V SIBIRIJI SE BO IZ-
VRŠIL PREPOROD RUSIJE. — ČEHO-SLOVAKI NA SVOJEM
MESTU. — PIŠE CARL W. ACKERMAN.

Ameriški glavni stan v Vladivostoku, Sibirija, 14. oktobra. — Po 37 dnevnem neprestanem potovanju se zdaj nahajam v pristanišču, ki je bilo nekaj znan pod imenom "Car Iztoka", zdaj je pa zavezniška baza v Sibiriji.

Človeku se zdi, da je Vladivostok milijon milj od New Yorka, dokler ne vidi ameriških vojakov po ulicah, ne vidi ameriške zastave razobešene na bojnih ladjah in v glavnem stanu in ne vidi častnikov in vojakov, ki so bili še pred nekaj dni raztreseni po vseh Zedinjenih državah in dokler se ne ogne ameriškim u avtomobilu na cesti, da ga ne povelje. Amerikane, ki je vide vzhodno stran New Yorka, se čuti tukaj doma, kajti tam je na tisoče kitajskih in ruskih beguncev ter Japoncev, ki so bili vzgojeni v Ameriki.

Medtem ko je za večino Amerikancev Sibirija mrzla in pusta država za carjeve politične izgnance, je treba človeku le nekaj ur tujak bivati, da čuti, da je mesto blizu New Yorka, kajti razdalja se ne meri toliko z dnevi kot z dogodki. Zadnji dogodki so tudi pri bližnji Vladivostok Washingtonu in tisočim ameriškim domom, katerih sinovi, očetje in sestre se nahajajo tukaj z armado, železničarji in Rdečim križem.

Sibirija je danes prostor, s katerega bo Rusija preporočena in v majhni sobi neke boje lade sedi poslanik Morris, poslušajoča predsednikova postaja, od katere priporočila je toliko zavisno. — Morris skrbno preiskuje tisoče ruskih mnenj in priporočil in tudi Crane v Tokio ter Reinsh v Pekingu poročata natečajnejše mednarodne probleme, kako pomagati Rusiji do novega življenja.

Morris bo morebiti v kratkem odpotoval v Harbin, nadaljujoč svoje nadzorovalno potovanje, da se seznanj z vprašanji, katerih od zdaj se ne pozna. V nekaj dneh bo general Graves odpotoval nadzorovat ameriške voake ob reki Ussuri, 600 milj od tukaj.

Toda enkrat je že treba slišati, da so Čeho-Slovaki pravi fantje. Upravljajo mesto, ladje in železnice. Kadar korakajo po mestu, napravijo izvrsten utis, v notranjosti dežele pa se bojujejo proti največjemu sovražniku združenim boljševikom in nemškimi vojnimi ujetnikom. Naši vojaki so nestrpni, kajti vsakdo bolj ljubi kampanjo kot pa taborišče.

Vladivostok, ako ga gledaš s kake ladje v zalivu Amurja, predstavlja veličastno in izrazito sliko. Mesto leži na pobočju gore kot kak amfiteater. Iz daljave je mogoče videti zavezniške zastave in zastave Rdečega križa, ki so razobešene na brezštevlnih modernih poslopjih.

V pristanišču so ameriške, kitajske, francoske in japonske bojne ladje; v zalivu Zlatega roga pa so raztresene razne ruske ladje, od katerih neke so poškodovale boljševiki, vendar pa stanujejo v njih begunci.

Ob obrežju več milj na dolgo pa so skladišča, napolnjena z blagom, ki je bilo kupljeno že pred revolucijo ki pa ni nikdar prišlo na rusko fronto, ker so bile vse železnice prenapolnjene. — Po predmestju lahko vsakdo vidi različnega blaga, ki predstavlja milijone dolarjev vrednosti in katero stražijo ameriški vojaki.

TOP PROTI SOVRAŽNIKU!

"TURNING GUN ON ENEMY" © In U.S.A. By N.Y.H. Co.

Drawn by F. Matania for the Sphere, London.

Po ulicah je vedno lahko videti droške, vojaške vozove, na tisoče beguncev in celo ruske častnike s carevimi odlikovanji in Čehi z belo-rdečimi trakovi na čepicah, ki so izdelane po vzoru ameriških prekmorskih čepic.

V široki glavni ulici sredi mesta se nahaja v dvonadstropni hiši iz opeke glavni stan generala Gravesa, medtem ko se nahaja ameriška baza štiri milje proč ob zalivu Zlatega roga, kjer se nahajajo ameriški vojaki v velikanskih skladiščih.

Prvi dan mojega bivanja v mestu me je navdajala mešanica utisov in mišljenja; mesto je polno življenja, toda samo na zunanji, kajti ako hočeš naglo jesti, zadeneš na tisoč ovir. Treba je dve uri, predno se dobi kosilo; ako pa hoče kdo brzojaviti, pa vzame še več časa. Vsakdo gleda na to, da pride do denarja na najlažji način. Cene so visoke kot oblaki in ne bi bile dovoljene, ako se ne bi izdajali papirnati denar s tako lahkoto. V mestu je v prometu na tisoče vest ruskega denarja.

To je površni pregled mesta, ki je tisoč milj od ruske fronte. — Nikdo ne ve, kako daleč bo od središča ruskega prerorenja. Danes je baza z neredno brzojavno zvezo in s slabo železniško zvezo z notranjostjo.

Mirovna nota Turčije

Washington, D. C., 14. oktobra. — Turčija je po posredovanju španskega poslanika prosila predsednika Wilsona, da naj porabi svoj vpliv v to, da napravi mir med njo in ententnimi zavezniki. Danes o pol dne je španski poslanik vročil noto tajniku Lansingu.

Turčija prosi za splošno mirovno konferenco. Tozadevno noto je turški poslanik v Madridu vročil španskemu zunanjemu ministru, ki jo je poslal poslaniku Rianu v Washington; poslanik pa jo je vročil tajniku Lansingu. — Oficijelno poročilo državnega parlamenta v tej zadevi se glasi: "Španski poslanik izročuje da nes državnemu tajniku naslednje noto s prošnjo, da se izroči predsedniku."

Embajada de España, en Washington, Oct. 14, 1918.

Gospod predsednik: —

Imam čast izročiti s tem, da denja načrt, katerega je postavil lam po naročilu moje vlade, vse.

TURŠKA NOTA:

"Hon. Woodrow Wilson, predsednik Združenih držav."

Podpisani poslanik Turčije ima čast, delujoč po naročilu svoje vlade, naprositi kraljevo vlado, da po brzojavu obvesti tajnika Združenih držav Amerike, da cesarska (turška) vlada prosi predsednika Združenih držav Amerike, da vzame nase to nalogo, da napravi mir; da obvesti vse bojujoče se države o svoji zahtevi in jih povabi, da naj pošljejo svoje pooblaščenice, da prične s pogajanj.

Ona cesarska (turška) vlada sprejema kot podlago za pogaja.

Imam čast izročiti s tem, da denja načrt, katerega je postavil lam po naročilu moje vlade, vse.

svojem poročilu na kongres 8. januarja 1918 in v svojih poznejših izjavah, posebno v svojem govoru 27. septembra.

V namenu, da se napravi konec prelivanja krvi, cesarska otomanska vlada prosi, da se napravijo koraki, da se takoj sklene splošno premirje na suhem, na morju in v zraku."

Tajnik Lansing nima o turški prošnji nikake pripombe. Ker Združene države niso v vojni s Turčijo, se domneva, da bo predsednik izročil prošnjo ententnim vladam.

"Izvojujte zmago"

Značilna brzojavka ameriškega vojnega tajnika Bakerja. — Najvažnejši dnevi v zgodovini.

Washington, D. C., 15. oktobra. Ameriški vojni tajnik Baker je poslal danes generalom vseh departamentov in divizij, poveljujočim generalom pristanišč, poveljujočim generalom obrežne artilerije in vsem drugim poveljujočim častnikom sledečo brzojavko: —

Se nikdar ni bilo bolj kritičnega časa v zgodovini sedanje vojne ko je tekoči teden. Ameriški vojak in vsak ameriški častnik storiti svojo dolžnost, ne samo s tem, da sami podpisujete vojno posojilo, ampak tudi s tem, da navajate druge, da ga podpisujejo.

Vojni departament je ukrenil vse potrebno, da bo ta brzojavka javno prečitana pred vsemi armadnimi skupinami.

Ona cesarska (turška) vlada sprejema kot podlago za pogaja.

Imam čast izročiti s tem, da denja načrt, katerega je postavil lam po naročilu moje vlade, vse.

Gospod predsednik: —

Imam čast izročiti s tem, da denja načrt, katerega je postavil lam po naročilu moje vlade, vse.

Varčujte za četrto Posojilo Svo-

bode!

Oficijelna poročila

FRANCOSKO POROČILO.

Pariz, Francija, 15. oktobra. — Nočno. — Krajevne operacije so nam omogočile izboljšati svoje pozicije na levem bregu reke Oise, v bližini Mont d'Origny. Južno od Serre smo zavzeli Monceau les Leups ter dospeli do enega kilometra južno od Assus sur Serre.

S sodelovanjem italijanskih čet smo zavzeli ter prekoračili Sissonne. Kljub zelo obupnemu naporu sovražnika smo zelo napredovali na severnem bregu reke Aisne. V okraju Asfeld smo prekoračili Aisne na različnih točkah severno od Blancy.

Dnevno poročilo. — Tekom noči in zgodnjih jutranjih ur smo napredovali na različnih točkah fronte. Južno od Serre smo zasedli Remies, Barenton Cei in Monceau le West.

Severno od Oise smo napredovali v pokrajini Aisonville. Zapadno od Grandpre držimo Vouziers-Grandpre cesto. V tem okraju se je ujelo 400 Nemcev.

ANGLEŠKO POROČILO.

London, Anglija, 1. oktobra. — Prekoračili smo Haute Deul kanal na obeh straneh Pont-a-Vendin ter zavzeli Estevelles, Meurchin in Bauvin.

Nadalje proti severu so naše čete napredovale v bližini Haulbourdin.

Z ostale angleške fronte, južno od reke Lys, ni poročati ničesar novega.

BELGIJSKO POROČILO.

Havre, Francija, 15. oktobra. — Na celi fronti gre napredovanje Francozov in Belgijcev naprej. Na levem krilu so Belgijci napredovali za več kilometrov severno od črte Haneeme-Cortemarek. V središču so Francozi zavzeli višino Hoogdele, Gitz in Gitzberg.

Francoska kavalerija je prekoračila Roulers-Thourout cesto ter napreduje proti Lichtervelde.

Francozi in Angleži so ujeli 7000 mož ter zaplenili osemdeset topov.

NEMŠKO POROČILO.

Berlin, Nemčija, 15. oktobra. — Nočno. — Na bojni fronti v Flandriji je nadaljeval sovražnik s svojimi napadi. V stanu je bil pridobiti na ozemlju v omejenem obsegu.

Zapadno od Meuse so se končali delni napadi v naš prid.

Dnevno poročilo. — V Flandriji je obnovil sovražnik svoje napade na široki fronti med Zarren in Lys. Posrečilo se mu je potisniti preko naših najbolj sprednjih pozicij. Proti poldne se je ustavil boj na črti Cortemarek in istočno od Roulers, kateri kraj je padel sovražniku v roke po ostrem boju. Menin in Wervicq sta se vzdržala proti močnim napadom sovražnika. Onemogočilo se je poskus sovražnika, ki je skušal prekoračiti reko Lys pri Comines. V sled ponovnih napadov tekom popoldneva smo izgubili Handzalg in Cortemarek.

Završili so se silni delni napadi pred našo novo fronto severno od Laona, zapadno od Aisne.

Osvobojenje Laona

S francosko armado v okolici

Laona, 15. oktobra. — 6500 prebivalcev, ki so ostali v Laonu, je hitelo k mestnim vratom večeraj popoldne, da pozdravijo generala Mangina, ki je ob pol starih popoldne vkorakal v mesto. Može žene in otroci, katerim vsem so tekle solze po obrazih so mahaje z zastavami, klicali:

"Živel general Mangin! Živela armada! Živeli naši osvoboditelji!"

Ljudstvo se je zbralo okoli generala; skoro nosili so ga proti mestni hiši, kjer ga je pozdravil županov namestnik. Župana in 600 mladih mož s Nemei, predno se zapustili mesto, odpeljali s seboj v bližnost.

Cete generala Mangina so dospelo ob tri četrti na enajst do poldne do železnice Laon-La Fere in četrto ure pozneje je že vihrala francoska trobojnica na zvoniku laonske katedrale. Ob istem času pa je bil iz gozda St. Gobain pognan zadnji nemški vojak.

Veseleč se osvobojenja Laona so Manginove čete prodirale dalje proti severu od mesta; osvobodile so še mnogo vasi ter dospelo do druge nemške obrambne črte. V Marchais je bilo osvobojenih 2000 prebivalcev, ki so rešitelji ravno tako navdušeno pozdravili kot v Laonu.

Prodiranje francoskih čet okoli Laona je bilo zelo težavno, kajti Nemei so vse ceste razstrelili z minami. Vasi so bile z minami razdejane ali požgane.

Z ameriško armado v okolici Laona, 15. oktobra. — General Mangin, ki je pogol Nemei iz Laona, je osvobodil 6000 prebivalcev, ki so ostali še v mestu, dejanske sužnosti. Odvzeti jim niso bili samo gospodinjinski predmeti in druge stvari, temveč oropani so bili tudi svojega časa.

Kadar niso delali, so bili prebivalci oropani vsake svobode; nemški vojaki so stanovali po hišah, domačini pa v njih niso imeli nika-

ke pravice.

(Nadaljevanje na 6. strani.)

Razni uradniki, ki so gospodari

čili nad mestom, so razširili svojo pravico "rekvizicije", tudi na delo in so v soglasju s tem obvezali žene in otroke, da so na različne načine delali za nemško armado. Rekvirirano delo je bilo plačano, kot bi bilo rekvirirano blago; izplačilo je bilo naročeno županu. Mesto je tedaj morale plačati za delo, narejeno za okupacijsko armado.

Može in deklice so bile prisiljene liti za gonjače nemškimi častnikom pri lovih. Dekleta so morala na polju tudi nabirati koprive, iz katerih so Nemei izdelovali lakna za pletene vreče, katere so rabili za zavarovanje zakopov.

Ropanje Laona se je pričelo s prihodom prvih nemških vojakov, ki so oropali vsako hišo, v kateri ni bilo ljudi. Pozneje se je ropanje razširilo tudi na obljudena poslopja. Doseglo pa je svoj višek z odhodom glavnega stana nemške armade, kateri je poveljeval general pl. Herringen. S stabom je izginilo iz mestne hiše vse pohištvo. V privatnih hišah je bilo pohištvo včasih "zaplenjeno", včasih pa so vojaki kar vzeli.

Mesto je moralo plačati 5 milijonov 800 tisoč frankov v gotovini, deloma pod prevezo kot vojno davek, deloma pa kot kazen posameznih meščanov.

Leta 1914 so Nemei zahtevali 500 tisoč frankov; 1915 že en milijon; 1916 en milijon 800 tisoč; 1917 pa 3 milijone frankov. Vse te svote so bile zahtevane v zlatu, katerega pa ni bilo, vsled česar so vzeli tudi bankovce in varnostne papirje.

Kadar niso delali, so bili prebivalci oropani vsake svobode; nemški vojaki so stanovali po hišah, domačini pa v njih niso imeli nika-

ke pravice.

Zakaj se borimo?

„Mi ne želimo nikakih osvojevanj, nikake nadvlade, nikakih vojnih odškodnin in nikakega povračila za naše žrtve. Mi smo le eden izmed prvobojevnikov za pravice človeštva. Zadovoljni bomo, ko se bo te pravice napravilo tako varnim, kot jih moreta napraviti varnim vera in prostost naroda“.

PREDSEDNIK WILSON.

Priznali smo že neodvisnost čecho-slovaške države. Naš predsednik se je izjavil za prosto in neodvisno Poljsko. Zaobljubili smo se obnoviti Rusijo kot narod, ki bo spoštoval samega sebe. Zajamčili smo zopetno obnovitev Belgije.

Izpolniti moramo svoje obljube in svoja jamstva. Zmagati moramo ne za kratek čas, temveč za vse čase. Da pa zmagamo v vojni, moramo poraziti Nemčijo odločilno na bojnem polju.

Da zmagamo v vojni, moramo posoditi denar — vaš denar — moj denar — ves denar, ki ga moremo — vladi, da opremlja vojake, gradi ladje, za prevažanje slednjih, da prehranja, da izdeluje municijo, topove in opremo zanje. Staviti moramo na polje ameriško armado, ki bo dosti velika, da požene Nemce nazaj onstran Rena — nazaj v Berlin, če potreba.

Kupovati moramo Liberty obveznice po naših skrajnih mejah — za zmago, ki bo zagotovila prostost sveta.

Kupite svoje obveznice še danes — največja obveznost so, ki jo morete kupiti.

This space contributed to winning the war by

UNION BAG & PAPER CORPORATION.

LIBERTY LOAN COMMITTEE
Second Federal Reserve District
120 BROADWAY, NEW YORK, CITY

Kako je v Nemčiji

("Glas Naroda" je začel priobčati serijo člankov, katere je napisal ameriški časnikarski poročevalec Alfred G. Anderson. Zanj dui se je mudil v Nemčiji in je s tem tvegal svoje življenje. Za časa svojega bivanja v glavnem mestu Nemčije je natančno spoznal vojaške, gospodarske in industrijske razmere. Po natančnem opazovanju vsega tega je prišel do zaključka, da je Nemčije izgubila vse upanje, da bi uspešno izvojevala sedanjo vojno.)

Piše Alfred G. Anderson.

Priznati moram, da sem bil precej razburjen, ko sem zapustil New York z namenom, da se podam v Nemčijo. Ko sem stal na krovu velikega parnika in ko se je začelo kopno odmikati za menoj, mi ni bilo nič kaj lahko pri sreju.

Pred menoj se je razprostiral izdajalski Atlantik s prežečimi podmorskimi čolni in smrtonosnimi minami.

Moja edina želja je bila tedaj, da bi se nahajal v svojem domu v Chicagu v krogu svoje družine na North Island Bulevardu.

Ladja ni plula po svoji navadni poti, pač smo pa potovali v velikem ovinku, boječ se, da bi ne naleteli na kak podmorski čoln.

Na tem potovanju sem se pa tudi prvič seznanil z vojno. Opolnoči smo se vozili mimo velike gorče ladje. Poleg nje sta se nahajala dva nemška torpedna čolna. Eden med njima je dal znamenje našemu kapitanu, da se je moštvo z gorče ladje rešilo.

Zatem smo nadaljevali z vojnjo.

Kmalu zatem je naša ladja pristala v nekem nevtralnem pristanišču. Odpravil sem se na postajo ter se pripeljal z železnico v ...

odkoder sem nameraval začeti svoje operacije. Najprej sem vprašal uradnike raznih nevtralnih časopisov, če bi me hoteli poslati v Nemčijo za časnikarskega poročevalca. Toda ta načrt se mi ni posrečil. Rečeno mi je bilo, da Nemci ne trpe radi v svoji sredini tujezemskih časnikarskih poročevalcev.

Sestavlil sem drugi načrt. Druga mi ni kazalo kot dobiti od katerega nemškega konzulata dovoljenje, da smem iti v Nemčijo.

Na nemškem konzulatu so me na vse načine izpraševali, dočim sem jaz neprestano vstrajal pri svoji trditvi, da že več kot štiri leta nisem bil nikjer drugod kot v nevtralnem deželi.

Slednje so bili z mojo izjavo zadovoljni. Smatrali so me za nedolžnega podanika nevtralne dežele, ki hoče napraviti majhen obisk v Nemčiji. Pri tej priliki sem torej dobil dovoljenje, da smem odpotovati v Nemčijo, kjer pa ne smem ostati več kot en teden.

Ko sem opravil vse formalnosti, sem se preskrbel z vsem potrebnim. Odstranil sem vse, kar je bilo na meni ameriškega. Kupil sem evropsko bleko in ko sem jo oblekel, sem bil popolnoma podoban Evropejcu, ki ima na razpolago nekaj denarja, katerega hoče zapraviti na potovanju.

Na tem mestu mi ni dovoljeno povedati iz katerega mesta in s katero železnico sem se podal v Nemčijo.

Čitatelju naj zadostuje dejstvo, da se mi je vse to prav dobro posrečilo.

Ko sem stopil v nemški vlak na nemškem ozemlju, sem opazil prva znamenja vojne. Stroj je bil zamarnjen in umazan. Nekemu Nemcu, ki se je vozil z menoj sem napravil o tem šalljivo opazko.

— Kaj hočete — je odvrnil. — Slabo je slabo. Togle mi nimamo niti olja niti petroleja, da bi očistili stroj. Armada je vse pobrala.

Ko sem mu pripomnil, da so tudi vagoni v slabem stanju in da niso pobarvani, mi je rekel:

— Vzrok je isti. Barve ne morete napraviti brez olja.

Na platformi je stala konduktorica v modri uniformi. V vagonu

nih ni bilo nobenega koščka usnja in nobenega koščka kovine.

— Vse je zaplenjeno — mi je razlagal sopotnik, gospod Richter, agent za pisalne stroje iz Hamburga. Vojaške oblasti so zaplenile vse medenino in ves baker v deželi. Pobrali so celo kljuko in ornamente pri vratih. V svojem domu sem imel krasne medene palice za zagrinjala. Pobrali so mi jih in poleg tega tudi vzeli bakren kotel za perilo. Sedaj imamo lesene palice za zagrinjala in cinast kotel. Vse blago je šlo na tehtnico. Plačali nam niso po tem, kolikor je vredno, pač pa po teži.

— Toda — mi je zašepetal zaupano kot da bi mi zaupal veliko državno skrivnost. — Rešili smo pa medtem možnar, ki je bil že dve stoletji lastnina naše družine. Skril je klor ima količjak zemlje, mora sejati solnčnice. Seme mora zatem izročiti vladi, ki napravi iz njega olje.

— Sedaj smo se pripeljali v središče nemške municijske industrije. Tovarne rastejo v Nemčiji kot gobe po dežju. Pred vojno ni bilo v tem okraju ničesar razen malih farm.

Vlak je zapiskal in se začel blizati nemškemu glavnemu stanu. Na kolodvoru je bilo pusto in precej prazno. Niti malo one živahnosti ni bilo kot jo je opaziti v New Yorku ali Čikagu. Pogledal sem na uro. Vlak je pravočasno prišel. Na kolodvoru je gorelo samo par električnih luči. V poltemi so bili železniški uradniki in delavci podobni duhovom.

Pri slovesu mi je rekel gospod Richter: — Držite se mojega navsveta in pojdite v Kaiser hotel na Friedrichstrasse.

Obljubil sem mu, da bom šel.

Pred kolodvorom je bilo par kočij, v katere so bili vpreženi tako mršavi konji, da bi lahko vsakemu posebej preštel vsa rebra. — Stopil sem v kočijo in naročil kočijažu naj me pelje v Kaiser hotel.

— Jawohl, mein Herr — je odvrnil in udaril po kljusetu, ki se je začelo počasi premikati. Njegova naglica je bila najbrže odvisna od krme, ki mu je bila dnevno na razpolago.

Pred kavarnami na Friedrichstrasse so sedele gručice Berlinčanov. Zdeli so se mi precej dobre volje. Odnekod so prihajali glasovi godbe.

Slednjice se je kočija vstavila. Bila sva pred Kaiser hotelom.

Koliko? — sem vprašal.

— Fuenfundzwanzig Mark.

Torej več kot šest dolarjev za pet minut trajajočo vožnjo — Jaz sem protestiral.

— Toda to je postavno določena cena, mein Herr! — je ugovarjal kočijaž. — In kočijažu je prihrdil tudi služabnik, ki je prišel po mojo prtljago.

Pozneje sem vedel, da je vožnja zato tako draga, ker so konji v Berlinu prava redkost.

Ko sem se nalogal hotelskemu klerku kaj in kdo sem, je bil z mojo izjavo zadovoljen in me je poslal v drugo nadstropje.

Elevator je vozila mlada deklica, oblečena v črno obleko. Žalovala je za svojim ljubimcem — vojakom. Pozneje sem videl v Berlinu na tisočih in tisočih mladih žensk, oblečenih v črno obleko.

Moja soba je bila velika ter se precej lepo urejena. Po tleh so

bele debele preproge, celo steno je pa zakrivalo ogledalo v zlatem okvirju. V sobi je bilo tudi par stolov, udoben naslonjač in mahogonijeva miza. Dvoje oken je bilo zakritih s težkimi temnimi zastori. Vojna torej še ni bila prodrla v to mojo sobo.

Ko sem se nekoliko unil in preoblekel, je prišel v mojo sobo na takar, rekoč, da me bo spremlil v policijsko stražnico, kjer se moram registrirati. Vsak tujec, ki se vstavi v Berlinu, mora namreč izpolniti to formalnost.

Šel sem na policijo in pokazal svoj potni list. Mislil sem, da mi bodo stavili nebroj vprašanj, kot so mi jih stavili na meji, pa mi jih niso. Uradnik je pogledal samo mojo fotografijo in jo primerjal z mojim obrazom. Videti je bil zadovoljen, in s tem je bilo vse končano.

Naročil mi je samo še, da se moram vsak dan javiti na policiji. To je bilo vsled tega potrebno, ker oblasti ne dovolje nikomur, da bi zapustil mesto brez dovoljenja.

To povelje sem precej točno izpolnjeval. Zdi se mi, da sem ga samo dvakrat zanemaril. Toda policija me nato ni opozorila. Najbrže ima dovolj drugega dela kot da bi se brigala za take malenkosti.

Krog polnoči sem se vrnil v hotel ter se podal k počitku.

Na tem mestu moram omeniti, da so mi pretile v Berlinu ne premano velike nevarnosti. Z uradniki in ljudmi, od katerih sem hotel kaj izvedeti, sem prišel le slučajno v stik. Treba je bilo največje previdnosti in pozornosti. Svojih pogovorov nisem smel notirati, ampak sem si moral najvažnejše le zapomniti. Ko sem rezal z veliko previdnostjo razne slike iz nemških listov, ko sem zbiral jedilne karte in slike, sem rizikal svoje življenje.

Prvo noč sem v Berlinu precej dobro spal. Naslednjega dne sem se že precej zgodaj odpravil, da si ogledam razmere v glavnem mestu Nemčije.

(Dalje jutri.)

Drač je padel

Italijanske čete so zavzele važno albansko pristanišče Drač. — Zavzetje se je izvršilo z naskokom.

Dunaj, Avstrija, 15. oktobra. — Vojni urad je izdal danes oficijelno poročilo, ki naznanja, da se je Italijanom posrečilo zavzeti pristanišče Drač.

London, Anglija, 15. oktobra. — Italijanske čete so zavzele važno avstrijsko mornariško bazo ob albanski obali, mesto Drač. Zavzetje se je izvršilo z naskokom.

To zavzetje je bilo posledica zadnjega zavezniškega mornariškega obstreljevanja. Pri tej priliki so zavezniške ladje razstrelile skoraj vse utrbe.

Italijanski vojaki so začeli v nedeljo popoldne napadati mesto suhega. Po vročem boju se jim je posrečilo zavzeti višine Taljama in Sasso Bianco.

Včeraj so vdrl v Drač ter ga zavzeli.

Pri tej priliki so vjeli veliko

avstrijskih vojakov in zaplenili ogromno množino vojnega materijala.

Neko oficijelno poročilo nazna-

Španska influenza.

Tekom sedanje epidemije španske influence, ki je samo višja stopinja navadnega prehlada, mora vsakdo uporabiti vsa sredstva in previdnosti, da se je ubrani.

Kot najboljšo protisredstvo priporočamo naslednje: Izpirajte grlo in nos s Severa's Antiseptol, ki se mora rabiti razredčen, da se vzame en del zdravila na treh delih gorke vode.

Ako prihaja prehlad, ali pa, ste opazili prvo kihanje, vzemite eno ali dve Severa's Cold and Grip Tablets (Severovi tableti za prehlad in gripo) in to ponavljajte vsake tri ure, dokler ni delovanje drobovja v redu. Ako pa vas napade tudi kašelj vzemite Severa's Balsam for Lungs (Severov balzam za pljuča).

Pojdite v posteljo in se spotite; v ta namen vzemite kako gorko pljacho in se dobro odenite. Ako se ne počutite ni, boljše v teku enega dneva, pokličite zdravnika in se ravnajte po njegovih predpisih.

Gorenja preprečevalna zdravila mnogo pomagajo, da vas ohranijo pri zdravju in je zato pametno imeti jih vedno pripravljena. Prodajajo jih vsi lekarnarji po naslednjih cenah:

Severa's Antiseptol, 35 cents.

Severa's Cold and Grip Tablets, 50 cents.

Severa's Balsam for Lungs, 25 and 50 cents.

Ako nikakor ne morete dobiti teh zdravil v lekarni, tedaj jih naročite naravnost od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa.

Varčevanje == poglavitna naloga...

Voditelji naše velike republike in njim na čelu predsednik Wilson. so prišli do prepričanja, da zamore edino varčevanje v vseh stvareh. varčevanje do skrajnosti, privedi to deželo h končni zmagi.

In če bo zmagala Amerika, bo zmagal ves pošten svet nad krivico, nepoštenostjo in barbarstvom.

Vlada Združenih držav zahteva od nas, ki smo ostali tukaj, najmanj, kar more zahtevati.

Od nas zahteva, da moramo varčevati, in da imamo od tega varčevanja v prvi vrsti mi sami dobiček in šele v drugi vrsti vlada.

S svojimi prihranki pomagamo vladi. Naši prihranki nam bodo dobrodošli v težjih časih kot so sedaj.

EVROPA JE IZČRPANA.

Dala je vse, kar je imela. Dala je vse, kar je morala dati.

Nam ni rečeno, da moramo, pač pa le, **KAR MOREMO**, čeravno v najvišji meri.

Nemci morda mislijo, da je ta kampanja za vojno-varčevalne znamke nekaj neumnega. Naj mislijo, to je njihova stvar. — V najkrajšem času bodo izprevideli, da bo ta armada ravno tako pripomogla h končni zmagi kot armada na bojiščih v Franciji.

Vaša patriotska dolžnost je v razmerju z denarjem, katerega zaslužite. Čimveč zaslužite, temveč morete in temveč morate vložiti v vojno-varčevalne znamke.

NE POZABITE, da je vojakovo življenje odvisno od podpore ki mu jo dajejo ljudje doma. **POMAGAJTE!** Štedite in kupujte vojno-varčevalne znamke!

Sedaj lahko kupi

vsakdo

W. S. S.

za nizko ceno:

\$4.21

BUY W. S. S.

Leta 1923 bo vsaka

posamezna

W. S. S.

vredna:

\$5.00

Ni dovolj razlagati, kaj so storili Nemci. To Nemcev čisto nič ne boli. — Oni se čisto nič ne brigajo, kaj vi mislite o njih. Pomagajte svoji vladi, da jih bo premagala. To je edina stvar, katero morajo Nemci vpoštevati. Če štedite in kupujete vojno-varčevalne znamke, zadenete Nemca na ono mesto, kjer je najbolj občutljiv.

MI SE NE BORIMO ZATO, DA BI IZGUBILI PO VOJNO. Toda ali ste že pomislili, kaj bi se zgodilo, če bi jo izgubili?

Hitrost zmage je odvisna od tega, kako znaš varčevati in kako znam varčevati jaz ter podpirati vlado v finančnem osiru.

Kupujte vojno-varčevalne znamke ter povspešite **ZMAGO!** —

Ali izpolnjujete tako vestno svojo nalogo kot jo izpolnjujejo naši fantje na fronti?

Nekdo je rekel: Če bi se naši fanti tako dolgo vstavljali iti "over the top", kot se branijo nekateri ljudje kupovati vojno-varčevalne znamke in Liberty bonde, bi prišli pred vojno sodišče in bi bili ustreljeni vsled strahopetnosti.

Pomisliti je treba, da bi tega denarja ne darovali vladi, pač pa samo posodili, ter bi ga lahko dobili nazaj, kadarkoli bi hoteli.